

‘Quickscan natuurtoets Buurtweg 5 en 8, Doorn’

*Inventarisatie en beoordeling van
natuurwaarden in het kader van de flora- en
faunawet*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets Buurtweg 5 en 8, Doorn'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08306

Status: Definitief

Datum: 28 oktober 2008

Auteur: Ing. J.G. Lindenholz

Veldonderzoek: Ing. J.G. Lindenholz

Eindredactie: Drs. I. Veeman

Opdrachtgever: Buro De Lange

Contactpersoon: De heer D. Rebbers

.....
EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2008)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. (2008). 'Quickscan natuurtoets Buurtweg 5 en 8, Doorn'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-306. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie	1
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998.....	3
2.3	Nota Ruimte	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	6
3.1	Methode	6
3.2	Flora en vegetatie	6
3.3	Zoogdieren.....	6
3.4	Broedvogels.....	8
3.5	Amfibieën.....	10
3.6	Reptielen en vissen.....	10
3.7	Ongewervelden	11
4	Geraadpleegde bronnen	12

Bijlagen

IOverzichtskaart uit het bestemmingsplan
II Wettelijk kader
III Inventarisatiekaart Kerkuil

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Buro De Lange te Deventer (contactpersoon de heer D. Rebbers) heeft EcoGroen Advies B.V. een quickscan natuurtoets uitgevoerd op percelen aan de Buurtweg 5 en 8 te Doorn. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek op 2 oktober 2008 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens uit diverse bronnen.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat zij geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden, Beschermde natuurmonumenten of specifieke natuurwaarden buiten de EHS.

Het noordelijke deel (Buurtweg 5) van het plangebied is gelegen in een gebied dat is aangewezen als 'EHS-overige'. Aangezien op deze locatie alleen bebouwing zal worden gesloopt, zal ter plaatse geen EHS verdwijnen. Zodoende wordt verwacht dat de voorgenomen werkzaamheden geen negatieve effecten zullen hebben op het functioneren van de omringende EHS, maar eerder een gunstig effect zullen hebben.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het onderzoeksgebied ligt ten oosten van Doorn en heeft in de huidige situatie een agrarische bestemming. De beoogde plannen bestaan uit het slopen van een groot deel van de aanwezig gebouwen. Daarnaast zal nieuwbouw plaatsvinden op het perceel van Buurtweg 8. Uit de natuurtoets komt het volgende naar voren:

- In het plangebied is alleen de laag beschermde plantensoorten Brede wespenorchis (FFW tabel 1) aangetroffen. zwaarder beschermde soorten zijn niet aangetroffen of te verwachten;
- Er zijn in de te slopen gebouwen geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De beoogde plannen hebben geen nadelige gevolgen op vlieg- en/of jachtroutes of op foerageergebied van vleermuizen;
- Verspreid in het gebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde (FFW tabel 1) zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten. Mogelijk foerageert de strikt beschermde Das (FFW tabel 3) op de agrarische percelen;
- In één van de te slopen schuren is een frequent gebruikte roestlocatie van de jaarrond beschermde broedvogel Kerkuil (RL 3) vastgesteld. Tevens zijn in enkele schuren nesten van Boerenzwaluw (RL 4) aangetroffen. De aanwezige beplanting vormt broedbiotoop voor broedvogels van erven, bos en struweel;
- Laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker en Gewone pad zijn beperkt overwinterend te verwachten;
- Reptielen worden in het plangebied niet verwacht, maar de aanwezigheid van een incidenteel zwerfend exemplaar van Ringslang (FFW tabel 3) kan niet worden uitgesloten. Ringslang is een mobiele soort en kan vluchten wanneer met de werkzaamheden wordt gestart;
- Er zijn geen beschermde vissen of ongewervelden aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Voor de sloop is op basis van de verzamelde gegevens geen ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk;
- Werkzaamheden die broedgevallen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor 15 maart en na 15 augustus. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Als in de periode 15 augustus - 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn binnen de invloedsfeer van de plannen.

Suggesties

- Hoewel roestplaatsen van uilen zijn niet ontheffingsplichtig zijn, is er wel aandacht gevraagd voor de schuur waarin Kerkuil actief is. Zo raden we aan om voorafgaand aan de sloop te inspecteren of Kerkuil aanwezig is en pas te slopen wanneer de soort zich (tijdelijk) elders bevindt. Verder kan een (vrijwillige) bijdrage aan de soort worden geleverd door een uilenkast op te hangen op een geschikte plek op het erf als vervangende roestplaats (en potentiële broedlocatie);
- Aangeraden wordt om tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden geen geschikte omstandigheden, zoals ondiepe plasjes in combinatie met zandige oppervlaktes, te laten ontstaan voor een soort als Rugstreeppad.
- Voor de in het plangebied voorkomende beschermde zoogdieren en amfibieën wordt als belangrijkste mitigerende maatregel fasering in tijd genoemd. Schade is - indien de planning van activiteiten dit toelaat - te minimaliseren door het verwijderen van met name groenvoorzieningen, stapels bouwmaterialen en puin zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september - oktober. Dit is buiten de voortplantingsperiode van veel dieren, dus buiten de periode waarin dieren extra kwetsbaar zijn.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Buro De Lange te Deventer (contactpersoon de heer D. Rebbers) heeft EcoGroen Advies B.V. een quickscan natuurtoets uitgevoerd op de percelen aan Buurtweg 5 en 8 te Doorn.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

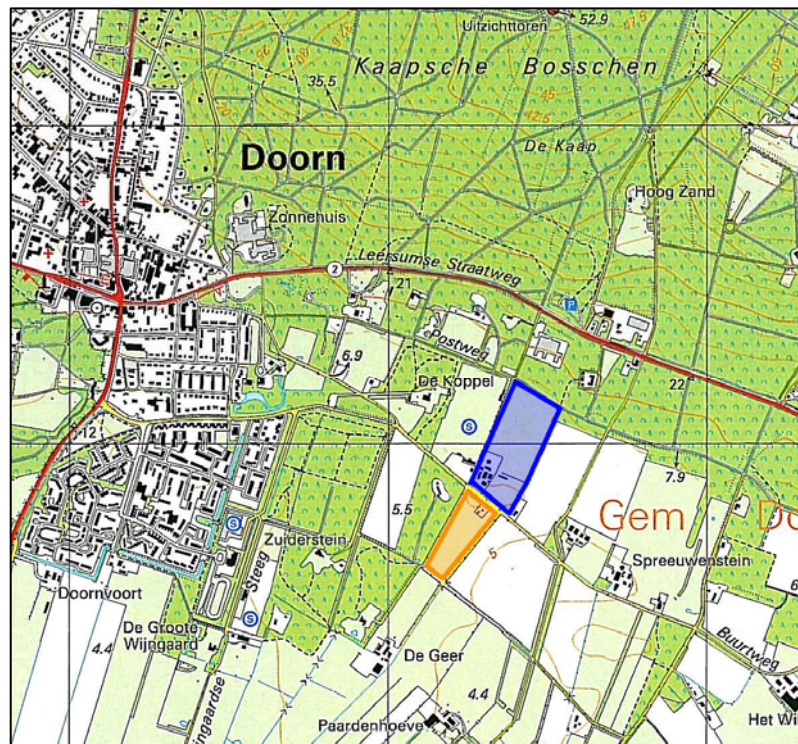
In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de beoogde herinrichting van het terrein en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het onderzoeksgebied ligt ten oosten van Doorn, iets ten zuiden van de Leersumsestraatweg (N225). Het plangebied heeft in de huidige situatie een agrarische bestemming. Op het perceel van Buurtweg 5 is een woonboerderij en zijn diverse stallen en schuren aanwezig. Daarnaast zijn enkele bomen en paardenweides aanwezig. Het perceel van Buurtweg 8 bestaat uit een woonhuis, schuur en paardenweide. Langs de randen van het plangebied zijn bomensingel aanwezig. Permanent oppervlaktewater is niet aanwezig.

De eigenaar is voornemens te stoppen met het agrarische bedrijf en laat daarom de bebouwing – met uitzondering van de woonboerderij en een schuur – slopen. Tevens zal de woning en schuur op Buurtweg 8 worden gesloopt om plaats te maken voor een nieuwe woning en een koetshuis. In de toekomst zal, in het kader van de regeling ‘ruimte voor ruimte’, een tweede woning en bijgebouw worden gebouwd op het perceel van Buurtweg 8. Er vindt geen bomenkap plaats.

De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. In bijlage I is een overzichtskaart uit het bestemmingsplan weergegeven.

Figuur 1: Topografische kaart met de ligging van het onderzoeksgebied Buurtweg 5 (blauwe vlak) en Buurtweg 8 (oranje vlak) (bron kaartondergrond: Topografische dienst Emmen).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende quickscan is gebaseerd op één locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om eventueel tot een ontheffingsverlening in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. Globaal zijn er drie verschillende typen beschermde gebieden te onderscheiden, elk met een eigen beschermingsregime:

- Gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Natuur buiten de EHS (ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden –tezamen ‘Natura 2000-gebieden’ genoemd– en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV 2007).

Natura 2000-gebied Uiterwaarden Neder-Rijn

Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is Uiterwaarden Neder-Rijn. Uiterwaarden Neder-Rijn is een Habitat- en Vogelrichtlijngebied en ligt op een afstand van circa 4 kilometer van het plangebied. Dit Natura 2000-gebied bestaat uit de uiterwaarden van de Neder-Rijn tussen Renkum en Wijk bij Duurstede. De uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, meidoornhagen, knotwilgen, bosjes, moerasgebiedjes, ontgrondingsgaten en geïsoleerde oude riviertakken.

Instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld voor habitattypen Glanshaver- en vossenstaarthooilanden en Droge hardhoutooibossen en voor habitatsoorten Zeeprik, Rivierprik, Grote modderkruiper en Kamsalamander. Daarnaast zijn voor verscheidene vogelsoorten (m.n. zwanen, eenden en weidevogels) instandhoudingdoelstelling opgesteld.

In het plangebied zijn geen van de genoemde habitattypen en soorten aangetroffen. Gezien de terreinkenmerken en de afwezigheid van geschikt biotoop, zijn tevens geen habitatsoorten te verwachten in het plangebied. Daarnaast is het plangebied gezien de afstand, de terreingesteldheid en ligging aan de rand van bos en nabij bebouwing niet te beschouwen als geschikt gebied voor de relevante vogelsoorten van Uiterwaarden Neder-Rijn, die zijn namelijk aan water en openheid gebonden.

- *Gezien de terreingesteldheid, grote afstand, de ligging van het plangebied en de aard van de beoogde ingrepen, zullen er geen negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van Natura 2000-gebied Uiterwaarden Neder-Rijn optreden.*

Beschermd Natuurmonument

Het plangebied ligt op ca. 12,7 kilometer afstand van het Beschermd natuurmonument 'Blauwe Hel'. Dit Beschermde Natuurmonument is/zal komen te vervallen als gevolg van een aanwijzing als (Vogelrichtlijngebied)/Natura 2000-gebied onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Ministerie van LNV 2007).

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het leven geroepen en worden ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische hoofdstructuur

Volgens de Natuurbeleidskaart van de Provincie Utrecht is het noordelijk deel van het plangebied aangewezen als 'EHS-overige' en grenst een deel van het plangebied aan 'EHS-bestaande natuur' (zie figuur 2). Onder 'EHS-overige' behoren agrarische gebieden met hoge actuele en potentiële ecologische waarden, die van groot belang zijn voor de samenhang van de Ecologische Hoofdstructuur.

De voorgenomen werkzaamheden ter plaatse van 'EHS-overige' bestaan alleen uit het slopen van meerdere gebouwen. Hierdoor zal geen EHS verdwijnen of worden aangetast en treedt in feite areaalwinst voor de EHS op. De overige werkzaamheden (sloop en nieuwbouw) die kleinschalig van aard zijn en plaats vinden buiten de EHS, brengen tevens geen schade toe aan de omringende EHS.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (rode vlakken) ten opzichte van de EHS. EHS - overige (licht geel, nagenoeg niet te zien), EHS - bestaande natuur (groene vlakken) en landgoederen (blauwe stippellijn) (Bron: Natuurbeleidskaart Provincie Utrecht 2008).

→ *Geconcludeerd kan worden dat de beoogde plannen geen bedreiging vormen voor het functioneren van de EHS.*

Natuur buiten de EHS

Gezien de ligging van het plangebied in een bosrijke omgeving aan de rand van Doorn en het ontbreken van in het streekplan genoemde bijzondere natuurwaarden (als weidevogel- of wintergastgebied) (www.utrecht.nl) is aantasting van natuurwaarden buiten de EHS niet aan de orde.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één veldbezoek uitgevoerd op 2 oktober 2008. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan o.a. de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Daarbij zijn de volgende soortgroepen beoordeeld: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Zo is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Hieronder worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage II.

3.2 Flora en vegetatie

Het kilometerhok (X153/Y448) waarin het plangebied is gelegen, is op vaatplanten goed onderzocht. Uit dit kilometerhok zijn in totaal drie laag beschermde soorten en één Rode Lijstsoort bekend. Binnen de grenzen van het onderzochte gebied is tijdens het veldbezoek alleen de laag beschermde Brede wespenorchis (FFW tabel 1) aangetroffen. Zwaarder beschermde plantensoorten worden gezien de terreingesteldheid (en bekende verspreidingsgegevens) niet in het plangebied verwacht.

De aangetroffen plantensoorten op de agrarische percelen zijn kenmerkend voor voedselrijke enigszins vochtige omstandigheden. Aangetroffen soorten zijn Grote weegbree, Ridderzuring, Harig knopkruid, Gewone melkdistel, Hondsdraf, Gewone paardenbloem, Hanenpoot en Duizendblad.

De vegetatie in de bomensingels langs de randen van het plangebied duiden op droge en enigszins zure omstandigheden. Aangetroffen soorten zijn onder anderen Beuk, Zomereik, Amerikaanse eik, Gewone hulst, Gewone braam, Klein springzaad, Geel nagelkruid en Wilde kamperfoelie.

Naast bovengenoemde soorten zijn in de tuinen diverse gecultiveerde planten aanwezig.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor flora niet aan de orde.*

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en lijst 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar de verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Zowel in de te slopen bebouwing als in de aanwezige bomen zijn geen geschikte ruimten aangetroffen die kunnen dienen als vaste verblijfplaats van vleermuizen. Aanwezige bomen blijven bovendien behouden.

Vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

De beoogde plannen geven geen aanleiding schade te veronderstellen aan vliegroutes van vleermuizen. In het plangebied zelf worden geen lijnvormige structuren verwijderd die van belang kunnen zijn als vliegroute.

Foerageergebied

Het plangebied wordt mogelijk als foerageergebied gebruikt door soorten als Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Foerageergebied van vleermuizen geniet echter binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dit is in voorliggende situatie niet het geval vanwege het behoud van de in de nabije omgeving aanwezige groenstructuren.

→ *Omdat geen potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en er geen aantasting plaatsvindt van (potentieel) belangrijke vliegroutes en foerageergebied is er als gevolg van de beoogde plannen geen schade te verwachten op vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing is hier voor vleermuizen niet aan de orde.*

Overige zoogdieren

Er is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten te verwachten c.q. vastgesteld, namelijk Bosmuis, Dwergmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Tweekleurige bosspitsmuis en Egel.

Omdat het 'algemene soorten' betreft die vallen onder een laag beschermingsregime (FFW tabel 1), geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 van de Flora en faunawet en is geen ontheffing annex artikel 75 nodig. Ook schadebeperkende maatregelen zijn voor de aanwezige zoogdieren niet noodzakelijk. Om schade aan kleine zoogdieren te minimaliseren is het wenselijk het slopen van de bebouwing en het bouwrijp maken van het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode augustus- februari, waarbij de maanden september en oktober de voorkeur hebben.

Tijdens het veldbezoek is specifiek gelet op de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten als Steenmarter (in bebouwing) en Eekhoorn (in de bomen langs de randen van het plangebied). Hierbij zijn geen aanwijzingen zoals nesten, prooiresten, geursporen en uitwerpselen aangetroffen die kunnen wijzen op een vaste verblijfplaats.

Op de Utrechtse Heuvelrug komt Das voor, een strikt beschermde soort (FFW tabel 3). Onder andere uit de omgeving van het nabij gelegen dorp Leersum is een Dassenburcht bekend (Moll 2002). De agrarische percelen in het plangebied vormen mogelijk onderdeel van het foerageergebied van Das. Aangezien de voorgenomen plannen niet tot verlies aan foerageergebied leiden worden geen negatieve effecten verwacht op foeragerende Dassen.

- *Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde.*

3.4 Broedvogels

Aangezien slechts één veldbezoek is uitgevoerd in het najaar, was het niet mogelijk een volledige broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soortensamenstelling. Er is specifieke aandacht uitgegaan naar de (mogelijke) aanwezigheid van jaarrond beschermde en ontheffingsplichtige nestlocaties van uilen, spechten en roofvogels.

Ontheffingsplichtige broedvogels

Door het Ministerie van LNV is de 'Handreiking Flora- en faunawet' opgesteld (2006), waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen van deze soorten is het noodzakelijk om een ontheffing annex artikel 75C van de Flora- en faunawet aan te vragen. Het betreft in functie zijnde nesten van: Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en alle boombewonende roofvogelsoorten. DLG heeft een nieuwe lijst in voorbereiding met soorten, waarbij aan de bovenstaande lijst een aantal soorten is toegevoegd. Het betreft o.a. Huiszwaluw, Boerenzwaluw, Gierzwaluw, Blauwe reiger, Zwarte kraai, Roek. De lijst is echter nog niet vastgesteld, waardoor voorlopig de oude lijst van toepassing blijft.

Kerkuil

In één van de schuren (Buurtweg 5) zijn grote hoeveelheden braakballen en uitwerpselen aangetroffen van de jaarrond beschermde en tevens Rode Lijst (RL 3, status 'kwetsbaar') broedvogel Kerkuil (zie bijlage III voor de locatie van de vondsten). Op het moment van het veldbezoek werd geen nest en werden geen jongen¹ waargenomen. Uit Doorn en omgeving zijn meerdere broedlocaties bekend van Kerkuil (mond. med. Kerkuilenwerkgroep Utrecht & Betuwe-West). Uit navraag bij deze Kerkuilenwerkgroep blijkt dat op circa 1,2 kilometer afstand een broedgeval van Kerkuil bekend is. Voor meer informatie over de functie van het plangebied voor Kerkuil heeft een aanvullend veldbezoek plaatsgevonden door een deskundige² van de uilenwerkgroep. Ook daarbij werd geconstateerd dat er ter plaatse langdurig en recent een Kerkuil heeft 'gezetten', maar tevens geen bewijs gevonden dat er ook gebroed is. Op basis van de beschikbare kennis wordt daarom verondersteld dat de betreffende schuur een roestplaats vormt en geen nestlocatie vormt. Om die reden is er geen aanleiding om ontheffing aan te vragen (zie ook tekstkader volgende pagina). Er is immers geen nestlocatie in het geding.

Hoewel de roestplaats niet ontheffingsplichtig is, is er wel aandacht gevraagd voor de schuur waarin Kerkuil actief is. Zo raden we aan om voorafgaand aan de sloop te inspecteren of Kerkuil aanwezig is en pas te slopen wanneer de soort zich (tijdelijk) elders bevindt. Verder kan een (vrijwillige) bijdrage worden geleverd door een uilenkast op te hangen op een geschikte plek op het erf. Zo'n kast kan als vervangende roestplaats (en potentiële broedlocatie) dienen. Een geschikte plek kan mogelijk worden bepaald in overleg met de uilenwerkgroep. Te denken valt aan een zolder of in de nok van een schuur, binnen het territorium van de betreffende kerkuil. Er dienen gaten in de bebouwing aanwezig te zijn, die de Kerkuil kan gebruiken als in- en uitvliegopening.

¹ Het broedseizoen van Kerkuil loopt meestal van begin maart tot eind december, maar de soort kan het hele jaar broedend worden aangetroffen.

² drs. Marc van Leeuwen (secr. Uilenwerkgroep Utrecht & Betuwe-West).

Roestplaatsen en de Flora -en faunawet

Roestplaatsen van Kerkuil worden niet zonder meer aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Van een vaste rust- of verblijfplaats als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet is sprake, wanneer dieren daar met enige frequentie gebruik van maken of er zich regelmatig ophouden om in een essentiële levensfunctie te voorzien. Dat betekent dat een soort voor zijn duurzame voortbestaan in belangrijke mate afhankelijk moet zijn van een dergelijke locatie. Daarbij geldt dat - los van het feit dat broedvogels met een nest niet verstoord mogen worden en dus per definitie ontheffingsplichtig zijn - dat het verwijderen van rustplaatsen alleen ontheffingsplichtig is, indien deze van groot belang zijn voor de functionaliteit van vaste verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. In dergelijke gevallen zijn dus niet de rustlocaties zelf beschermd; van belang is of effecten optreden ten aanzien van de vaste verblijfplaats.

Bron: www.minlnv.nl

Boerenzwaluw

In enkele te slopen schuren in het plangebied zijn enkele nesten van Boerenzwaluw (Rode Lijst 4, status 'gevoelig') aangetroffen. Uit mondelinge mededeling van de eigenaar bleek dat deze nesten afgelopen broedseizoen (2008) bewoond zijn geweest. Na de op handen zijnde wetswijziging dient ook voor het verwijderen van bewoonde nesten van Boerenzwaluw ontheffing te worden aangevraagd.

Overigens zijn ook voor Boerenzwaluw eenvoudige maatregelen denkbaar zodat de soort zich ook in de toekomst kan handhaven. Zo kunnen er kunststenen worden opgehangen als nestgelegenheid, bijvoorbeeld in het te realiseren koetshuis. Ook de aanleg van waterpartij of modderpoeltje is gunstig in verband met de foerageermogelijkheden.

Overige soorten

In de aanwezige bomen is geschikt broedbiotoop aanwezig voor algemene vogels van bos en struweel zoals Vink, Zanglijster, Merel, Roodborst, Heggenmus en Houtduif.

Gezien de relatief besloten ligging van het plangebied worden weidevogels niet verwacht in het plangebied.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Als in de periode 15 juli – 15 november gestart wordt met de werkzaamheden dan is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot 15 november. Als 'beïnvloedingszone' wordt vaak een afstand van < 20 meter tot de plek van de werkzaamheden aangehouden.

→ *Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen*

dienen te allen tijde te worden voorkomen. Wanneer geen broedvogels aanwezig zijn kan elk moment worden gestart.

3.5 Amfibieën

Rugstreepad

De meest nabij het plangebied gelegen locatie waar het voorkomen van de strikt beschermde Rugstreepad (FFW tabel 3) bekend is, ligt op een afstand van circa 6 kilometer (Provincie Utrecht 1998). Het betreft hier de Neder-Rijn en omgeving. Gezien de afwezigheid van oppervlaktewater en zandige oppervlaktes is in de huidige situatie het voorkomen van Rugstreepad niet te verwachten in het plangebied. De soort is echter een echte pionier en het is daarom aan te raden om tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden geen geschikte omstandigheden voor deze soort te laten ontstaan. Hierbij gaat het met name om ondiepe waterplasjes in combinatie met zandige oppervlaktes in of bij aanvang van de voortplantingsperiode (mei-juli). Wanneer Rugstreepadden op een bouwlocatie worden aangetroffen kunnen werkzaamheden voor lange tijd worden stilgelegd.

Overige soorten

In het plangebied is geen (permanent) oppervlaktewater aanwezig. Voortplanting van amfibieën kan daarom worden uitgesloten. In de aanwezige strooisellaag en ruigte is beperkt overwintering van laag beschermde amfibieën zoals Bruine kikker en Gewone pad (beide FFW tabel 1) te verwachten.

Door het bouwrijp maken van het plangebied kunnen deze overwinterende amfibieën geschaad worden. Omdat voor 'algemene soorten' automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet is geen ontheffing annex artikel 75 nodig.

Effecten op overwinterende amfibieën kunnen geminimaliseerd worden door werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinteringsperiode (november-februari) van de aangetroffen of te verwachten soorten.

- *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor amfibieën niet aan de orde.*

3.6 Reptielen en vissen

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Uit de omgeving van het plangebied zijn wel waarnemingen bekend van Ringslang (Smit *et al.* 2003, Natuurloket, RAVON en waarneming.nl). Ringslang is een strikt beschermde soort (FFW tabel 3). Het terrein herbergt bovendien geen geschikt voortplantingshabitat (broedhopen e.d.) voor Ringslang.

Van Ringslang is bekend dat het een mobiele soort is die grote afstanden kan afleggen buiten het voortplantingsseizoen waardoor zwerfende exemplaren op onverwachte plaatsen gezien kunnen worden.

In het geval een zwerfend exemplaar van Ringslang de locatie zou aandoen kan deze vluchten wanneer de werkzaamheden worden opgestart. Schade zal hierbij niet optreden.

Vissen

Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater kan de aanwezigheid van (beschermde) vissen worden uitgesloten in het plangebied.

- *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor reptielen en vissen niet aan de orde.*

3.7 Ongewervelden

Dagvlinders en libellen

Het moment van het veldbezoek – buiten het voortplantingsseizoen van veel dagvlinders en libellen – was niet geschikt om deze soortgroepen betrouwbaar te inventariseren. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor (beschermde) vlinder- en libellensoorten.

Mieren

In het plangebied zijn geen nestkoepels van beschermde mierensoorten aangetroffen. Beschermde mierensoorten zijn voornamelijk gebonden aan droge, open (naald)bossen en heideterreinen. Beide biotopen ontbreken in het plangebied.

Kevers

In Nederland komen/ kwamen vijf beschermde keversoorten voor. Juchtleerkever, Heldenbok en Brede geelgerande waterroofkever zijn al sinds de jaren '70 niet meer in Nederland waargenomen (Huijbregts 2003). Twee beschermde keversoorten komen nog wel voor in Nederland (Vliegend hert en Gestreepte waterroofkever), maar komen niet voor in het plangebied. Gestreepte waterroofkever is een typische bewoner van grote, permanente, stilstaande wateren. Dit biotoop ontbreekt in het plangebied. Aanwezigheid van Vliegend hert kan ook worden uitgesloten, aangezien er geen geschikte bosclementen in het plangebied aanwezig zijn.

- *Het aanvragen van ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor ongewervelden niet aan de orde.*

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2006). Handreiking Flora- en faunawet; Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.

Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003) Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van Rode Lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2007). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Moll G.C.M. van (2002). Verspreiding van de Das in Nederland 1995-2000. Rapport EC-LNV nr. 2002/150, Ede/Wageningen, 2002. Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Nöllert A. & C. Nöllert (1992). Amfibieëngids van Europa.

Provincie Utrecht (www.utrecht.nl).

Provincie Utrecht (1998). Soortenbeschermingsplan Rugstreeppad.

Provincie Utrecht (2008). Natuurbeleidskaart Provincie Utrecht. <http://www.provincie-utrecht.nl>

RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl).

Smit G.F.J., Th. de Jong, R. van Eekelen & J. van der Winden (2003). Soortbeschermingsplan voor de ringslang. Provincie Utrecht.

SOVON Vogelonderzoek Nederland (1996). Broedvogels inventariseren in Proefvlakken, Handleiding Broedvogel Monitoring (BMP). SOVON, Beek-Usbergen.

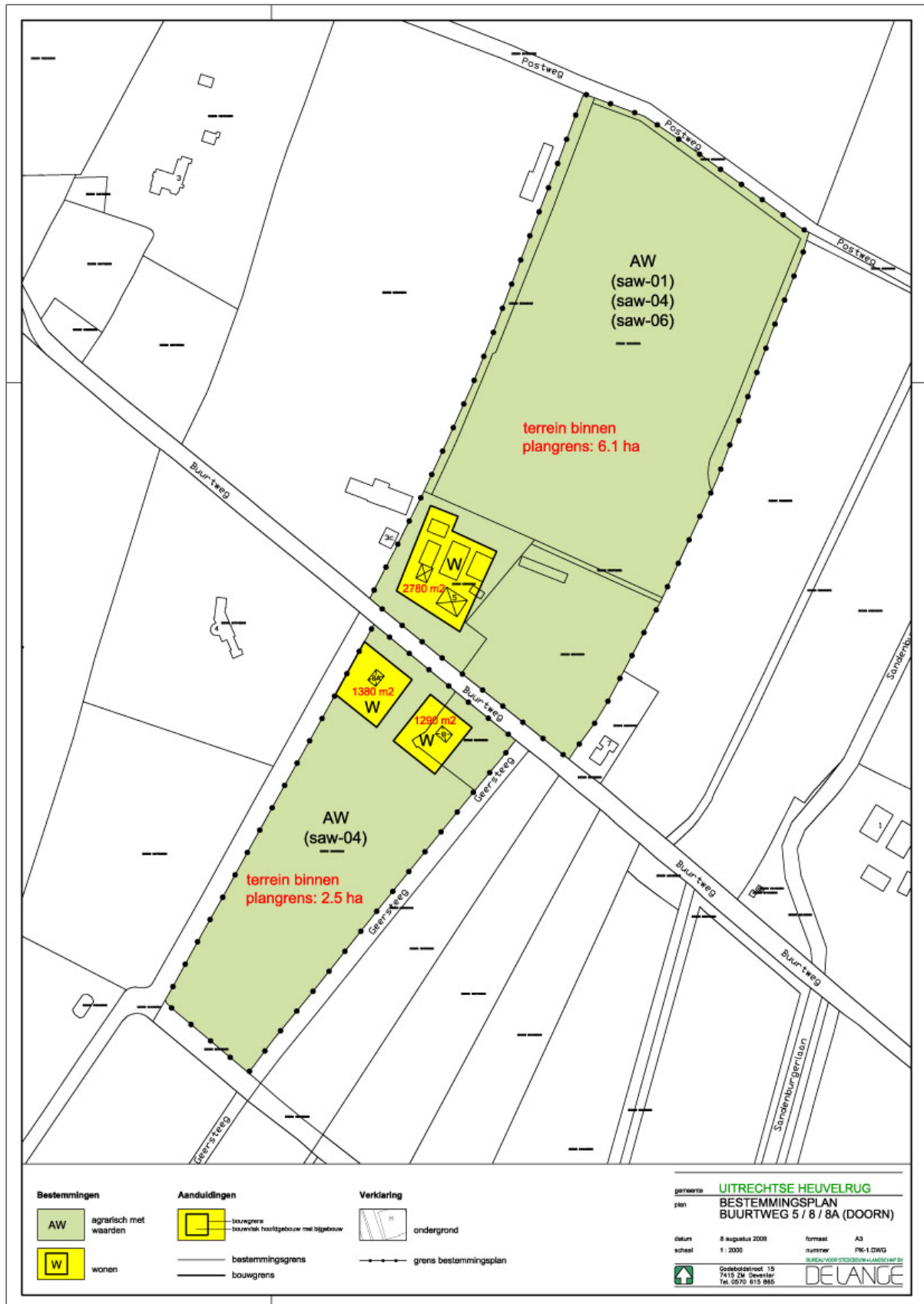
SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 tot 2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Sparreboom M. (red.) (1981). De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.

www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: OVERZICHTSKAART UIT HET BESTEMMINGSPLAN

BIJLAGE II: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang³⁾;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁴. Voor Rode Lijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

⁴ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

